

KONGEORD

FREDERIK 10.
FORTÆLLER TIL
JENS ANDERSEN

POLITIKENS FORLAG

JENS ANDERSEN

KONGEORD

FREDERIK 10.

FORTÆLLER TIL

JENS ANDERSEN

INDHOLD

7

FORORD

15

FRA KRONPRINS TIL KONGE

41

KONGEORDET OG
KONGERÆKKEN

55

FORBUNDNE

81

FORPLIGTET

91

FOR KONGERIGET DANMARK

97

ET KONGEHUS OG
ET KONGEPAR

FORORD

Det danske kongehus er blandt de ældste i verden, og monarkiets historie kan med sikkerhed føres tilbage til vikingetiden – til Kong Gorm og Dronning Thyra og deres søn Harald Blåtand, som i slutningen af 900-tallet indførte kristendommen i Danmark.

Til minde satte Harald en runesten i Jelling, der fortæller ikke bare om Kristus og danerne, men også om en kongefamilie, der havde sin residens i Jylland.

Der fandtes dog også konger i Danmark før Gorm og Thyra. De var nok snarere høvdinge og mægtige stormænd end rigtige konger, og nøjagtigt hvem, der regerede hvornår og over hvad, er der delte meninger om blandt historikere.

Navne som Dan, Humble, Skjold, Rolf Krake, Uffe hin Spage, Frode Fredegod, Harald Hildetand og Regnar Lodbrog går igen i mange af de drabelige myter og sagn, som datidens skjalde drog rundt i riget for at synge og fortælle om.

Senere – i 1200-tallet – genfortalte Saxo mange af disse heltekvad i sin store danmarkshistorie, som skulle fremhæve danernes bedrifter og afspejle en kongerække så

glorværdig, at det placerede vores land blandt Europas ældste og mest civiliserede kongedømmer.

Ud over de mange farverige fortællinger, der også har fundet vej til vore dages Højskolesangbog, findes der ingen sikker viden om, hvordan de tidligste danske konger fulgte efter hinanden. Det er grunden til, at Jellingstenen kaldes ”Danmarks dåbsattest”, og at den autoriserede kongerække begynder med Gorm den Gamle og Harald Blåtand.

Det er blevet sagt, at kongerækken er en knagerække, man kan hænge hele vores historie på. Den tæller således mere end 50 regenter, som efter tur har stået i spidsen for et rige, hvis skiftende størrelse og mange forskellige grænsedragninger afspejler Danmarks omtumlede historie.

I perioder har vores land været et af Europas største og omfattet enorme landområder omkring Nordsøen, Østersøen og i Nordatlanten, ligesom vi har været en driftig kolonimagt i Asien, Afrika og Amerika.

Til tider er Danmark også skrumpet gevaldigt på landkortene, og ustandselige stridigheder med vores nabo-lande har fra tid til anden lænset den danske statskasse og truet med at omstyrte kongeriget indefra.

Det er en lang og dramatisk historie, 55-årige Frederik André Henrik Christian nu træder ind i. Gennem tusinde år har det danske monarki oplevet og overlevet magtsvingninger og siden vikingetiden bugtet sig smidigt gennem høj- og senmiddelalder, reformation og enevælde til nationalstat og demokrati i en nyere tids Danmark, præget af verdenskrige, europæisering og globalisering.

Nederst på siderne i denne bog kan læseren følge kongerækken i sin ubrudte tråd fra Gorm den Gamle til Frederik 10. Og man kan orientere sig i de mange valgsprog, det siden middelalderen har været en skik, at en nyudnævnt konge eller dronning formulerede i forbindelse med tronskiftet.

Traditionen med disse kongelige sentenser, der udtrykker en livsanskuelse og et værdigrundlag for regeringsførelsen, begyndte i 1448 med Christian 1.'s "Dyden

viser vejen". Lige siden har skiftende danske regenter gennem et valgsprog forsøgt at give deres syn på opgaven og legitimitetsgrundlaget.

Det religiøse islæt springer i øjnene, når man læser de kongelige valgsprog gennem snart 600 år. Ord som "Gud" og "Herren" bruges af langt de fleste regenter.

Af gode grunde, eftersom Europas monarkier helt frem til Den Franske Revolution i 1789 ansås for at være en af Gud indstiftet regeringsform.

I tiden derefter kunne ideen om en konges eller dronnings guddommelighed ikke længere opretholdes. Her til lands blev monarkiet konstitutionelt med Grundlovens indførelse i 1849, og en ny demokratisk sindet tidsalder, hvor landets overhoved ikke længere var enevældig hersker, tydeliggjordes i Frederik 7.'s fyndige valgsprog: "Folkets kærlighed, min styrke".

Nu var det landets indbyggere, der afgjorde, hvem der skulle lede staten og have magten. Siden da har danske regenters valgsprog kredset ikke om Gud alene, men i lige så høj grad om folket og fædrelandet. Senest i Margrethe 2.'s valgsprog fra 1972: "Guds hjælp, folkets kærlighed, Danmarks styrke".

Denne bogs anledning og dens omdrejningspunkt er Frederik 10.'s valgsprog – eller ”kongeorde”, som han foretrækker at kalde det. Bogen er blevet til på grundlag af en række samtaler på Amalienborg, mens Kongen endnu var Kronprins.

I sagens natur afspejler de følgende sider en ny regents tanker i forbindelse med tronskiftet og formuleringen af sit valgsprog. Med Kongens egne ord beskrives hans forventninger til sig selv, til embedet og til en livsopgave, han i perioder engang helst vendte ryggen til, men i dag tager på sig med stolthed, respekt og stor lyst.

Det er undertegnede – forfatter til Kronprins Frederik-biografien ”Under bjælken” – der har lyttet og redigeret strømmen af ord fra en mand, der har meget på hjerte, hvad angår vores kongerige og de mennesker, der lever inden for Danmarks og rigsfællesskabets grænser.

Hermed giver jeg ordet til Kong Frederik 10.

Jens Andersen

*”Jeg er nu en gang det menneske, jeg
er. Det vil jeg også bestræbe mig på at
udfolde som konge af Danmark.”*

FRA
KRONPRINS
TIL KONGE

Jeg er stolt over at være dansk. Stolt af vores land og flag, vores rigsfællesskab og alt det, jeg repræsenterer.

I en moderne verden og en polariseret tid er det danske monarki en national fællesnævner. Samtidig er Kongehuset dybt rodfæstet i vores kultur og historie og står derfor solidt, også når nye vinde blæser hen over landet.

Den genkendelighed og til dels forudsigelighed, der ligger i noget bestående, kan være meget betryggende og vidne om, at vi som folk og som nation deler noget varigt. Det er med til at skabe en troværdig, sammenhængende historie om Danmark, både indadtil og udadtil.

Man kan også sige det på den måde, at monarkiet hele tiden udvikler sig – hvilket vores familie jo er et fint billede på – mens grundfortællingen forbliver intakt.

Jeg ser det egentlig ikke som nogen brat overgang at blive regent. Det er klart, der kommer endnu flere opgaver og også nogle lidt andre af slagsen end tidligere, men

jeg vil fortsat være den samme person, og min tilgang vil også være den samme som før.

Egentlig er det vel meget *business as usual*, sådan som det i en del år har været som kronprins og kronprinspar. Så på den måde tror jeg ikke, det vil føles som, ”Uha, sluserne åbnes, nu vælter det ind!”

Jeg har selvfølgelig givet det en tanke, om jeg skal fremstå mere myndig og udtrykke mig mere autoritært. Det er jeg ikke helt sikker på, jeg skal – og vil. Jeg er nu engang det menneske, jeg er. Det vil jeg også bestræbe mig på at udfolde som konge af Danmark.

Jeg tror på livslang læring og bilder mig ikke ind, at jeg ved alt og kan alt i forhold til det at være regent, og det moment af usikkerhed, der ligger i den erkendelse, lever jeg fint og trygt med.

Jeg har altid haft det sådan, at hvis man på et tidspunkt i ens liv eller karriere, måske i forbindelse med en forfremmelse, forinden mener at kunne se helheden i ens kommende virke, jamen er man så ikke overkvalificeret, måske endda en smule hovmodig?

For mit vedkommende har der altid helst skullet være en eller flere ubekendte faktorer, når jeg trådte ind i en ny fase af mit liv eller gerning. Ingen kan vide alting på forhånd. Man må starte fra det sted, man nu står, og så se, hvad afgørende nyt livsforandringen eller forfremmelsen bringer.

Det uforudsigelige, som man sjældent kan planlægge sig ud af, har jeg altid haft det godt med.

Hvis jeg prøver at visualisere min kongegerning i den kommende tid, ser jeg en masse spændende ting og selvfølgelig også en del ubekendte. I det store hele kan jeg dog godt forestille mig, hvordan dagligdagen og tilværelsen kommer til at udfolde sig for Mary og mig.

Vi har engageret os i meget de seneste år og er samtidig nået til et stabilt punkt i tilværelsen, hvor vi både kan forfølge og gå i dybden med de interesser, vi har opbygget sammen eller taget med fra vores forskellige baggrunde, før vi mødte hinanden.

I gamle dage snakkede man altid om, at det at være tronfølger eller tronarving var et *waiting game*, en form for

passiv venten, som førte til, at man bare sad hen og ikke lavede nok. Der gik måske også lidt for meget alkohol i tomheden for nogle af mine forfædre.

Som ungt menneske tænkte jeg selv, ”Årh nej, er det bare at vente og vente, jeg kan se frem til?” Sådan er det på ingen måde gået. Jeg må bare sige, at jeg i min venten har fået utrolig mange berigende oplevelser, masser af læring og andre gode ting med i rygsækken.

At det gik sådan, har sikkert noget med min personlighed at gøre, men det skyldes nok også, at Mary og jeg i årene som kronprinspar har kunnet tage del i meget mere, end min mor kunne, dengang hun var tronfølger. Også hvad det angår, er tiderne skiftet og mulighederne blevet langt flere for en regent i svøb.

Det er ingen hemmelighed, at jeg som barn og ungt menneske havde svært ved at forlige mig med tanken om engang at skulle være konge.

Jeg ville bare være som alle andre drenge på min alder, og i mange år var det at sige ”konge” om mig selv ikke noget, jeg ønskede. Overhovedet.

Det er egentlig mærkeligt at tænke tilbage på, fordi jeg i mange år har forberedt mig på – og virkelig set frem til – den opgave, der nu ligger foran mig.

Den opgave er jeg forpligtet på, og der er noget utroligt befriende i at kunne sige, at jeg tager den på mig, ikke bare med stolthed og respekt, men også med stor lyst.

Første gang det rigtigt gik op for mig, at jeg skulle noget andet i mit liv end min bror, var jeg ni-ti år. Jeg har fortalt om det før.

Joachim og jeg var med vores forældre på besøg på Schackenborg Slot i Møgeltønder hos Karin og Hans Schack, der var min mors og fars gode venner. De havde ikke selv nogen børn og dermed heller ingen arvinger til Schackenborg. Af den grund ønskede de at overdrage deres gods til min bror, når han engang blev myndig og skulle klare sig selv.

Som jeg erindrer det, forklarede min mor os, at Hans og Karin, som vi jo kendte vældig godt og holdt af, ønskede at forære deres slot til Joachim.

Jeg blev oprørt og syntes, det var vildt uretfærdigt. Min bror ville jo få noget virkelig spændende og

håndgribeligt – et rigtigt slot – men hvad så med mig, hvad skulle jeg have?

Mine forældre svarede, så vidt jeg husker, noget i retning af, ”Alt det, du står på, søn – og alt det, der ligger omkring dig”. For en ni-årig var det ret så abstrakt at forholde sig til.

Op gennem teenageårene blev det hele mere forståeligt og faktisk, men det huede mig bestemt ikke. Slet ikke når nogen henne i skolen mindede mig om alt det, der ventede.

Det var både et irritationsmoment og en frustration, der nogle gange kunne rejse så store følelser i mig, at jeg fik lyst til at skubbe eller slå, hvis en af de andre i klassen nævnte, at jeg skulle være konge.

Min 18-års fødselsdag husker jeg som noget nær verdens undergang. Det var følelsen af, at nu sluttede alt, hvad der var sjovt og spændende. Det gjorde det så heldigvis ikke.

Op til fødselsdagen var medierne for alvor begyndt at interessere sig for min person, og det havde jeg det ikke specielt godt med.

I den forbindelse var min mormor, Dronning Ingrid, rigtig god til både at berolige og beskytte mig. Hun fornemmede den krise, jeg befandt mig i som dreng og ung mand.

Mormor var jo vokset op på samme måde i den svenske kongefamilie, og hun forstod bedre end nogen anden de følelsesstorme, jeg var ude i.

Midt i alt det, der virkede urokkeligt og definitivt, skulle jeg langsomt lære at finde min egen vej, og den proces var i mange år hverken lineær eller til at forudsige.

Vi boede i hvert vores palæ på Amalienborg, mormor og jeg. En gang imellem ringede hun og spurgte, om jeg ikke kom over til te eller til frokost.

Nogle gange var jeg der sammen med min bror, andre gange alene. Så sad jeg godt og trygt i de hyggelige møbler foran kaminen i Frederik 8.'s Palæ, hvor jeg i dag bor med min familie. Dér følte jeg mig altid i gode, omsorgsfulde hænder. Verden kunne bare komme an.

Nogle gange fortalte min mormor om min morfar, Frederik 9. Jeg var tre et halvt år, da han døde, og kan ikke på nogen måde huske ham. Det vil jeg gerne være ærlig om, fordi så mange altid har sagt, at jeg ligner ham.

Min bror mener, han kan huske ham, og min fætter Gustav, som er seks måneder yngre end mig, siger også, han har nogle erindringsglimt.

Gennem min mormor og også min mor har jeg fået det klare indtryk, at han var et enormt lunt og varmt menneske og en højt elsket far for tre døtre, der forgudede ham. Det lyser også ud af de gamle familie billeder, og det høres ikke mindst, når de tre søstre er samlet, og snakken falder på deres far.

Frederik 9. var en flot mand, med rank holdning og stort sømandshjerte. Ikke bare på de gamle fotos, men også på forskellige malerier af ham brænder han stærkt igennem med sine smilende øjne.

On top of that var han et musikalsk menneske, der som ung var blevet godt hjulpet på vej af sin mor, Dronning Alexandrine. Hun fik sønnen til at interessere sig

for klaverets kunst, spillede med ham og sørgede for undervisning.

Jeg har altid syntes, det var flot, at min morfar formåede at lave sin egen lille revolution som ung ved at gå i modfase til sin konservative hærmand af en far.

Christian 10. var af natur og statur sådan meget ”Hvad fatter gør ...” og ”En officer har altid ret ...”, og han forventede, at sønnerne svarede ”Selvfølgelig” og ”Javel”.

Min morfar vovede at gå sin egen vej. Han længtes mod fjerne horisonter og tog en modig beslutning, ”Nej, jeg skal ikke i Den Kongelige Livgarde”. Ikke et ondt ord om Livgarden i den forbindelse – men Christian 10. var jo oberst og chef for Livgarden, fordi han havde været så aktiv i hæren.

Min morfar stak til søs, i mere end én forstand, og den historie, har jeg altid syntes, var vanvittig flot. Han fulgte sit hjerte og sin mavefornemmelse, og som følge af det mod og den beslutsomhed, der kendetegnede ham, endte han med at blive en virkelig elsket konge. En folkets mand.

Som sagt har jeg ingen konkrete erindringer om ham, men til gengæld husker jeg turene med vores barnepiger nede ved havnen, som dengang var spækket med kraner og pakhuse.

Der hvor Amaliehaven ligger i dag, var der altid masser af sømænd, og de kunne nogle gange finde på at sige: ”Din morfar, han var sgu en guttermand!” Det samme skete nede i Nyhavn, når vi kom forbi de gamle søulke, ”Hvis du bliver ligesom din morfar, så bliver det godt”.

Frederik 9.’s myte er imponerende. Det er egentlig en sjov ting, at han slog så kraftigt igennem som regent og havde så meget *impact* på sin samtid uden at være det mindste populistisk eller folkeforførende. Formentligt fordi han bare var sig selv.

Min mor og hendes søstre kan stadig beskrive ham, som var han i lokalet ved siden af, hvilket ikke kun viser, hvilken gennemslagskraft han havde, men også hvilken kærlig og ret så moderne, tilstedeværende far han var for sine børn.

Jeg bifalder mytologiseringen, men når folk siger: ”Du er fuldkommen ligesom din morfar!”, så kan jeg godt tænke, ”Argh, *come on!*”

Det er jo lidt det samme, som da Mats Wilander – Björn Borgs afløser på den svenske tennistrone i 1980'erne – engang blev spurgt af en amerikansk journalist, ”Er du Björn Borg nummer to?”, og han svarede, ”Næh, jeg er Mats Wilander nummer et!” Det samme vil jeg sige. Jeg er ikke Frederik 9. nummer to, men Frederik 10. nummer et.

Selvfølgelig er det sjovt at blive sammenlignet, fordi man har familiære rødder og på nogle punkter samme facon som sin morfar, men min skæbne er kun delvist parallel med hans, og det har aldrig været nogen form for spejling fra min side.

Det må ikke glemmes, at min morfar i sin tid fandt en uvurderlig støtte i min mormor. Hun var hans eksistentielle fyrtårn, især i nogle svære år som kronprins, hvor han tvivlede på sig selv og ikke rigtigt vidste, hvor han skulle ende henne. Hun kom til ham som et lys i mørket, som et lys i hans dunkelhed, kunne man også sige.

Mormor var et usædvanligt menneske, og hun havde et helt særligt forhold til alle sine børnebørn. En væsentlig del af det bestod i hendes nærvær og samtalefacon.

Hun skabte et rum, man kunne finde sig selv i, og når det kom til det med at være tronarving, sagde hun aldrig, at jeg skulle opføre mig sådan og sige sådan. I stedet tog hun presset af min situation ved stille og roligt og indirekte at italesætte det, der var svært for mig.

Konkrete råd og svar måtte man altså selv finde frem til, og på den måde kan man sige, at hun lærte mig at arbejde med de tvivlsspørgsmål, jeg måtte have, på egen hånd.

Det kan godt være, jeg efterrationaliserer, men når jeg ser tilbage, er det, som om hun lod mig mærke og forstå, hvad det ville sige at handle i den ånd, man forventede af mig som kronprins.

Jeg har nogle gange tænkt, om hendes ånd stadig er med mig. Uden at gøre hende overflødig, for det kan hun aldrig blive i min erindring, så er det ikke sådan, at jeg i dag tænker, ”Åh, mormor, hvad ville du mon have sagt til det her eller det der?”

For mig handler det mest om, at hun var enormt vigtig for min barndom og ungdom og mit tidligste voksenliv. Hun var læremesteren, som gav mig ro i stedet for

ret og sørgede for, at jeg selv fandt svar på de spørgsmål, jeg havde.

Det betød meget for mig at komme væk fra Amalienborg i begyndelsen af 1990'erne, for første gang at leve helt på egen hånd og fuldføre en universitetsuddannelse i Aarhus.

Det var dog først efter frømandsuddannelsen i 1995-1996, at jeg kunne forlige mig med tanken om engang at skulle være konge af Danmark.

At komme igennem det fysiske og psykiske nåleøje var en personlig sejr og en milepæl i mit liv. Det var en gennemgribende oplevelse af, at man kan komme meget længere med sig selv, end de fleste tror, ved at miste fodfæstet for en stund, som Kierkegaard sagde.

Hvis man tør gå ud ad en vej, der ikke nødvendigvis er den sikreste eller mest oplagte, og samtidig tager ansvar for sine valg, så sker der noget med én. Både navigationen og læringen undervejs i sådan en proces er det, vi udvikles af som mennesker.

Frømandsuddannelsen gav mig et nyt perspektiv på livet og min skæbne. Pludselig kunne jeg se helt andre ting og muligheder i min fremtid. Og når jeg i dag ser tilbage, var det i virkeligheden dejligt, at hele den proces kom i gang på det tidspunkt.

Havde jeg ikke klaret Frømandsuddannelsen, tror jeg nu alligevel, det var kommet til mig, bare lidt langsommere. Og jeg ville næppe være blevet anderledes, end jeg er i dag. Men det er selvfølgelig alt sammen noget, man kun kan gisne om.

Fuld af ungdommelig selvtillid og trang til at stå ved mig selv valgte jeg at tage bladet fra munden i portrætbogen ”En familie og dens Dronning”. Fortalte om min opvækst og gav udtryk for mine forestillinger om engang at skulle følge efter min mor på Danmarks trone.

Det vakte en del røre. For første gang kunne man se mennesket Frederik, hvem jeg egentlig var, og hvad det var, jeg kunne og ville.

Er der et 'før' og et 'efter' Frømandsuddannelsen, så blev der også sat en milepæl, da jeg mødte Mary, og vi blev kærestere.

Jeg har tit spurgt mig selv, om det var højere magter, der greb ind og sørgede for, at jeg skulle møde min udkårne og livsledsagerske i Sydney *of all places*, længst ude på kloden, og første gang nogensinde jeg var i Australien.

Alle var jo revet med af den gode stemning, der herskede i byen i forbindelse med OL den sommer. Det var noget unikt og specielt, også i de Olympiske Leges historie.

Efterfølgende gik det bare den rigtige vej for mig. Vi besøgte hinanden på hver sin side af kloden gennem halvandet år og kom til det afgørende punkt, hvor vi ville hinanden, hvorefter Mary flyttede til Europa.

Det var vildt, noget af et vovestykke, men det virkede, og det viste sig efter en tid sammen i Danmark, at vi stadig ville hinanden, ja allerede var i fuld gang med at bygge noget op sammen.

Der er mange, der mener, at når man mødes og bliver et par, så er man allerede smedet færdig i en ring – for nu at bruge det udtryk og symbol – men det er man jo ikke.

Det er også at bygge op, tålmodigt, og med tiden blive de afgørende brikker, begge har manglet i tilværelsen for at kunne skabe noget stort sammen.

Det viste sig i hvert fald at være de rigtige brikker for os begge, som vi så byggede et hus på. Og da der kom børnestemmer i huset, begyndte det for alvor at ligne noget, jeg ellers kun havde drømt om.

Det er jo det, mange af os bevidst eller ubevidst stræber efter. At finde glæden i tilværelsen og skabe et rum for næstekærlighed. I så henseende har mit ægteskab været en afgørende faktor.

Jeg kan huske, min mor i sin bryllupstale til os sagde, at jeg først fandt frem til mit sande jeg og til roen og glæden, da jeg mødte Mary. Ikke fordi jeg indtil da havde været et surt og vredt menneske, men jeg var bare sådan, hvad skal man sige, flakkende.

Jeg elsker ægteskabet, min hustru, vores børn og hele den lykkelige base, som opstår for de mennesker, der formår at holde sammen og holde ved.

Det er en rejse i livet, ægteskabet, hvor man tager afsted sammen. Først er man to, og så bliver man flere med

antallet af børn, og før man har set sig om, er de unge og forsvinder lige så pludseligt, som de kom.

Når jeg tænker tilbage på den dannelsesrejse, mit voksenliv også har været, må jeg ikke glemme alt det, jeg har fået med fra mine forældre.

Min mor har gjort det fantastisk som regent. Hun er den længst siddende monark i danmarkshistorien og har formået at følge med tiden på imponerende vis.

Hverken hun eller jeg har nogensinde forestillet os, at jeg, når det blev min tur, skulle forsøge at efterligne og måle mig med hendes regeringsførelse.

Som mandlig regent kommer jeg selvfølgelig til at gøre det anderledes. Det gjorde min mor også, da hun som ung kvinde og mor til to kom til og fandt *sin* form og facon ved at gøre tingene anderledes, end min morfar havde gjort.

Min mor er beundret blandt andet for sine kunstneriske evner, mens jeg kendes for noget helt andet. Jeg ser

det ikke som en ulempe, at vi er forskellige og mestrer noget særligt hver især.

Tværtimod, så har det gennem det seneste årti skabt en bredde og fornyelse i Kongehuset, at vores personligheder har suppleret hinanden, hvad interesser og kompetencer angår.

Det har også betydet, tør jeg godt påstå, at min mor og jeg har lært meget af hinanden. Vi har fået adgang til perspektiver og syn på tilværelsen, som ikke tidligere lå lige for øjnene af nogen af os, og jeg er hende taknemmelig for dette inspirerende parløb.

Den største inspiration fra min mor har nok været hendes *modus vivendi*, hele hendes måde at leve på og virke som regent. Sådan var det også med min mor og hendes far. Hun var som ung dronning stærkt præget af mindet om sin far og havde altid set op til ham. Jeg har på den måde fået nogle ting fra min mor, som hun lærte af sin far.

Først og fremmest den værdige måde han fremstod på. En både mild og bestemt herre, venlig og humoristisk og med sømandskabet som sin rygrad. Alt sammen noget,

han formåede at projicere ud i sit regentvirke og sin måde at være på, her i huset og udenfor.

Min mor har aldrig prøvet på at bygge mig op ved at sige, ”Nu skal du høre, det bliver sådan her, og nu gør vi det her, og så sker der det her!” Der har aldrig været noget med ”Bare sæt dig her” og ”Tag den blæktør-rer der”, da jeg første gang skulle underskrive en lov i Statsrådet.

Det har mere været *on-the-job-training* de mange gange, vi sammen har været på officielle opgaver. Især tilbage i 1990’erne og begyndelsen af 00’erne, hvor vi som sagt udviklede et godt makkerskab, og jeg forstod, at jeg måtte tage ved lære af gentagelsen i alt det, jeg var med til.

Min mor kunne godt have sagt det mere direkte til mig, men gjorde det ikke. På en måde – det kan jeg se i dag – mindede det jo lidt om min mormors måde at lære fra sig på.

Jeg er også præget af en far, som var meget patriarkalsk anlagt, og som gennem hele sit liv var stolt af sin franske baggrund.

Der er gået så lang tid, siden han døde, at jeg i dag bedre kan vende tilbage til minderne og samle op på hans liv. Fundere over, hvem han var, og hvad han har betydet for mig.

Min barndom var selvfølgelig ganske anderledes end mine jævnaldrendes. Dels fordi det var en helt anden tid, dels fordi min far kom fra en familie og en kultur, hvor han som den ældste i en stor søskendeflok havde en lederrolle i forhold til sine søskende.

Der er mange gode ting fra ham, som jeg har taget til mig, også helt ned i små dagligdags ting inden for murene. For eksempel skriver vi altid menuen på fransk, når vi har repræsentationsmiddage eller større selskaber her i palæet.

På en større klinge kan jeg også sammenligne nogle af mine måder at anskue ting på med min fars, og her kommer mit franske ophav til syne.

Det gik op for mig, da jeg i slutningen af 1990'erne arbejdede på den danske ambassade i Paris, talte meget fransk og ofte var i dialog med dygtige og vidende franskmænd, der fortalte om deres syn på dette og hint i udenrigstjenesten.

Franskmænd deler basalt set vores nordiske syn på frihed og demokrati, og når man drøfter en problemstilling med en franskmænd, gør vedkommende som regel en dyd ud af at sige, ”Ja, ja, vi er enige og har samme mål, men hvor du vælger at gå venstre om bakken, foretrækker jeg at gå højre om”.

Den holdning og tilgang til tingene havde min far i udpræget grad, og i diskussioner både med høj og lav i Danmark og på de mange rejser og statsbesøg kom han altid godt igennem med sine ’franske’ holdninger.

Han tog i det hele taget ikke tingene så tungt, ville gerne nyde, ikke bare mad og vin, men også livet som sådan, og han havde i både stort og småt en filosofisk, kunstnerisk tilgang til tilværelsen, som var inspirerende.

Jeg tror, han forstod og anerkendte den måde, jeg valgte at gribe tingene an på som ung menneske. Han kunne godt se, at jeg gik mine veje lidt i trods. Mon ikke han

kunne genkende sig selv og så, at her var en gut, som var hans søn, og som ikke altid bare sagde tak og amen.

På den måde kan man jo sige, at han støttede mig i den proces, selv om han aldrig på nogen måde ville indrømme det eller sige det direkte til mig. Det skulle man ikke som far i hans øjne.

Når jeg ser tilbage på alt det, jeg har fået og samlet af input fra andre mennesker gennem mit voksne liv, er det ikke så meget fra én eller flere personer, men fra summen af mennesker, jeg gennem årene har været sammen med.

Jeg har altid syntes, det var fedt at kunne mødes og blive inspireret, motiveret og til dels draget af visse mennesker.

I min barndom og ungdom og mit begyndende voksenliv var der længere perioder, hvor jeg fulgte og så op til nogle bestemte mennesker, men i takt med, at jeg realiserede nogle ting og kom igennem forskellige nåleøjer, lagde jeg meget af dét bag mig.

Det er ikke ensbetydende med, at jeg brugte albuer eller trådte på nogen, mens jeg sprang videre fra tue til tue, billedligt talt. Det betyder bare, at jeg lige siden har udviklet mig gradvist og fortsat lærer meget. Det er i hvert fald min egen konklusion.

Så er jeg faktisk inde ved kernen af det, der hele tiden har bidraget til at skubbe mig videre i den lange proces med at finde frem til og formulere mit kongeord. Min nysgerrighed, som altid har draget mig i mange retninger og til stadighed bevirker, at jeg møder nye mennesker, som inspirerer og motiverer mig.

Jeg tror som sagt på, at vi mennesker lærer gennem hele livet, og har altid været optaget af læring. Det er en del af mit DNA, der er knyttet til ønsket om at træde uden for det forventelige. Bevæge mig uden for den institution, jeg er en del af, og gå på opdagelse i alt det, som ikke er mig givet.

Min nysgerrighed er drivkraften, der giver adgang til andre perspektiver på menneskelivet, og for mig har det været en måde at se på mig selv udefra og samtidig en vej til at forstå og leve mig ind i andre menneskers situation og følelser.

Naturlig nysgerrighed har ligget til grund for arbejdet med at finde mit kongeord og vil også være en kraft og et incitament i min regeringsførelse.

*”De gamle fortællinger og den
faktiske historie er med til at
binde os sammen som folk.”*

KONGEORDET OG KONGE- RÆKKEN

Valgsprog er en tradition, der siden middelalderen har været forbundet med danske regenters indsættelse på tronen. Med få velvalgte ord har hver enkelt konge eller dronning forsøgt at formulere et motto for deres regeringsførelse.

Den tradition følger jeg naturligvis, men i stedet for ”valgsprog” kalder jeg det ”kongeorde”, som jeg synes er mere præcist og passer bedre til vores tidsalder.

Undervejs i arbejdet med at finde et kongeorde, som passer til mig, til Danmark og dem, vi er, var jeg selvfølgelig inspireret af den danske kongerække og flere af mine forgængeres kongeorde. Og så skelede jeg også lidt til vores nordiske nabolande.

Kong Carl Gustafs kongeorde er ”For Sverige – i tiden”, hvilket var vigtigt for ham, da han i en meget ung alder måtte tage over efter sin farfar. I øvrigt året efter min mor var blevet dronning i Danmark.

I Norge har ordene ”Alt for Norge” i mere end 100 år været brugt af tre konger, idet Håkon 7. gav dem videre til Olav 5., og hans søn, Harald, den nuværende norske konge, bruger også ”Alt for Norge” som sit kongeorde.

Jeg har altid syntes, det passer enormt godt til ham og til den samhørighed, der er i Norge. Selv ville jeg ikke have noget imod at sige ”Alt for Danmark”. Det klinger stærkt.

Alligevel har jeg hele tiden haft lyst til at formulere et lidt længere og mere omfattende kongeord, der kunne rumme mine ambitioner og idealer og min indstilling til livet. En samlet vision, kunne man også sige. Efter mange overvejelser endte jeg med:

***Forbundne, forpligtet,
for Kongeriget Danmark***

Det er ord, som står mit hjerte nært, og jeg ved, jeg vil kunne støtte mig op ad dem fremover. Kongeordet indeholder det, jeg kommer til at arbejde for i min regeringstid, og udtrykker også måden, jeg vil gøre det på sammen med min hustru.

Kongeordet er en slags fundament for Marys og mit fælles virke, og det vil være retningsgivende for de valg og prioriteringer, vi kommer til at foretage som kongepar.

Ethvert kongeord eller valgsprog hviler på historien og kongerækken, og det særlige ved den danske kongerække er jo, at den ikke bare er meget lang, men også at den er kontinuerlig.

Med årene er jeg blevet mere og mere stolt over at kunne fortælle om vores kongerække, når vi er i udlandet. I officielle taler og i mere uformelle samtaler langt fra Danmark sker det, jeg fortæller, at vores kongefamilie kan føres 1000 år tilbage. Så mødes jeg nogle gange med undren og skepsis. Kan det virkelig passe, og er det ikke bare noget, jeg siger?

Selv i Kina bliver man imponeret over vores kongerække, på trods af at kineserne har en civilisationshistorie, der rækker tilbage til dengang, vi andre kastede med sten og gravede skinker ned.

I gamle dages danske folkeskole terpede eleverne årstal og lærte kongerækken udenad, men sådan er det ikke mere, heldigvis. Dog bør man kende lidt til den, synes jeg, for den rummer mange fængslende historier, der fortæller om tilblivelsen af vores land, kultur og demokrati.

Man kommer ikke udenom, at nogle danske konger har været dygtigere end andre til at regere. Der var engang, hvor en konge først og fremmest skulle gå forrest og vise, han var modig og hård ved de tilfangetagne fjender, kort sagt fremstå som en konge, der var mere frygtet end elsket.

En af dem, der var virkelig barsk mod sine fjender, var Christian 2., eller Christian Tyran, som svenskerne kaldte ham. Af gode grunde. Det var ham, der efter at have ladet sig hylde som arvekonge af Sverige i 1520 gav ordre til blodbadet i Stockholm og sørgede for at hugge alle de magtfulde stormænd og gejstlige i småstykker over et par dage.

Derefter er der basalt set ikke nogen danske regenter, der har været sådan helt vanvittige. Det vil sige, det er jo dog en uomgængelig del af myten om Christian 7., at han var sindssyg.

Havde man kunnet diagnosticere kongen i vores tid, var det måske endt med nogle bogstaver på hans sygdom, og man kunne – måske – have hjulpet ham. Ubegavet var han ikke. Men Christian 7. kom aldrig til sin ret, han blev i stedet gjort til en nar.

Nogle af de danske regenter, der imponerer mig mest, var ikke bare frygtede, men også respekterede. De udviste lederegenskaber, turde tage nogle vigtige beslutninger og kunne den kunst at herske og dele.

En, der virkelig vovede noget og satte sig spor i danmarkshistorien, var Christian 3. Allerede som ung var han optaget af Martin Luthers protestantiske lære, og efter sigende mødte han reformatoren selv nede i Tyskland.

Christian 3. så, at her var noget, der gav mere mening for ham og hans fromhed end katolicismen, der på det tidspunkt herskede i Danmark. Efter Grevens Fejde gennemførte han så Reformationen i Danmark, brød med paven i Rom og forandrede den kristne tro og kirken i Danmark, som herefter fik den til enhver tid siddende konge som overhoved.

Mange husker sikkert også historierne om Valdemar den Store og hans sønner, Knud og Valdemar. Sidstnævnte fik tilnavnet ”Sejr” på grund af sine mange erobringer i Østersøområdet og de krige, han vandt i 1200-tallet.

Blandt andet det legendariske slag i Estland, hvor Dannebrog med korsets tegn ifølge myten dalede ned fra himlen og vendte det truende nederlag til sejr.

Mere sandfærdigt er det, at Valdemar Sejr var manden bag Jyske Lov, som blev udstedt i 1241 og skitserer et samfund med kongen som lovgiver.

Den første sætning er ikonisk: ”Med lov skal land bygges”. Jyske Lov var et visionært forsøg på at binde riget fastere sammen og er derfor en grundsten til vor tids retsstat og velfærdssamfund.

Lov og orden, det var der til gengæld ikke meget af i tiden efter Valdemar Sejr, trods Jyske Lov. En håndfuld knap så kompetente danske konger lå på skift i strid med Gud og hvermand i riget og pantsatte Danmark så eftertrykkeligt, at vores land nær var blevet opløst.

Det kulminerede med en længere årrække uden konge og retsvæsen, inden der lykkeligvis kom en ny Valdemar – og dermed ”Atter en dag” for Danmark.

Valdemar Atterdag, der regerede i over 30 år, er en af de helt store skikkelser i kongerækken. Han fik landet på

fode, genoprettede rigets institutioner og sørgede for, at Danmark igen blev en stormagt i Norden.

Dermed banede han vejen for sin datter, Margrete 1., som jo blev arkitekten bag Kalmarunionen i 1397 med Margretes fostersøn, Erik af Pommern, som regent. Magtens centrum lå i Danmark, og det nordiske kongefællesskab var en af tidens stærkeste statsdannelser i Europa.

Margrete 1.'s politisk-strategiske bedrift holdt i godt 100 år, men faldt fra hinanden med Christian Tyrans stockholmske blodbad.

På linje med de fleste danskere, tror jeg, har Christian 4. altid været sådan *whauw* for mig. Han var langt fra noget perfekt menneske og heller ingen perfekt konge. Christian Firtal overtog et rigt land, men tømte statskassen gang på gang og måtte til sidst pantsætte sin kongekrone for at få råd til krigsmidler.

I bund og grund var han vel en rastløs sjæl, der blandede sig i hoffets mindste detaljer. Efter sigende drak han sig selv i seng hver aften, men var tidligt oppe næste dag, klar til at udføre en ny, storslået plan.

Christian 4. efterlod sig en lang række spektakulære byggerier, som i dag er nationalmonumenter – Rosenborg, Børsen, Rundetårn, Frederiksborg Slot og Nyboder, der var det første sociale boligbyggeri her til lands.

Som tidligere nævnt gik min bror og jeg, da vi var små, mange ture ude i byen med vores barnepiger. En gang imellem gennem Nyboder, andre gange tog vi turen op i Rundetårn.

Jeg genkalder mig også de gange, vi var på ekskursion til Rosenborg Slot med folkeskoleklassen og standsede foran montren med den blodige skjorte og det lommestørklæde, Christian 4. tog op til sit øje under søslaget ved Kolberger Heide i 1600-tallet. En drabelig kamp, hvor kongen mistede synet på sit højre øje.

Historien mejslede sig dengang ind i min bevidsthed, og jeg kunne i drengeårene memorere dele af Christian 4.'s biografi. Lukkede jeg øjnene, kunne jeg se den vældige mand med klap for øjet for mig.

Det er ikke så længe siden, Mary og jeg var på Rosenborg med børnene, og de syntes jo, det var spændende at se det blodige lommestørklæde. Men også Christian 7.'s

kroningsdragt, som er fantastisk flot, detaljeret vævet med tynde, tynde guldtråde.

Det er en dragt, der ligesom kongekronen, regalierne og mange andre ting på Rosenborg afspejler den udsøgte håndværkerkunst, der var i Danmark.

Christian 8., der var Danmarks sidste enevældskonge, kom jo ikke til at regere så forfærdelig længe, men i alle sine år som prins var han dybt interesseret i både naturvidenskab og humaniora.

Jeg har læst, at han holdt kollokvier, altså videnskabelige konferencer, med mange af datidens lærde og intellektuelle, som også blev støttet økonomisk.

Dermed skabte Christian 8. i guldalderen et særligt bånd mellem kongehuset og kunstnere og videnskabsmænd som H.C. Andersen, Thorvaldsen, H.C. Ørsted og Kierkegaard.

Kongerækken var aldrig en tvungen del af min og min brors opdragelse. Der var ingen af vores barnepiger, der sagde, ”Hør, nu skal vi lige repetere ...”, og heller ingen

far eller mor, der pludselig skulle overheøre os i Svend, Knud og Valdemar og det, der engang skete mellem dem.

Men jeg har altid været glad for historie, både som skolefag og fritidsinteresse, og havde i sin tid på Krebs' Skole flere utroligt inspirerende lærere, som bogstavelig talt var historiefortællere.

Jeg husker især Hr. Henriksen, der kunne ubegribeligt mange historier om Danmark i fortiden. Jeg fik aldrig spurgt ham, om han selv havde været nede i arkiverne og finde frem til alle de detaljer, som levendegjorde de forskellige konger og dronninger og talte til vores fantasi.

Også lederen af Krebs' Skole dengang, Jørgen Stegelmann, var en rigtig *storyteller*, der i lange stræk kunne fange os med sin levende måde at fortælle på. Mens vi gik på skolen, skrev han en lille bog om vikingekongen Regnar Lodbrog, som min mor illustrerede, og som var beregnet til oplæsning i de yngste skoleklasser.

Vel er der megen mytedannelse omkring de fleste danske konger, jeg er fascineret af, lige fra Regnar Lodbrog og Valdemarerne til Christian Firtal og min morfar, Frederik 9.

Men sagn og myter er marven i vores fælles historie og kulturarv, og uanset hvad forholdet er mellem digtning og sandhed, så er de gamle fortællinger og den faktiske historie med til at binde os sammen som folk.

Det er ikke mindst det, der ligger i mit kongeords første del – Forbundne – som jeg gerne vil forklare og uddybe.

*”Troens styrke ligger ikke i, om
Gud er nævnt i et kongeord, men
i at vi som mennesker, som folk,
føler os forbundne til hinanden
gennem vores kristne tro.”*

FORBUNDNE

Forbundne, forpligtet, for Kongeriget Danmark

Den første del af mit kongeord, ”Forbundne”, er udtryk for, at vi som mennesker, som folk, holder sammen og har brug for hinanden.

”Forbundne” knytter hver og en af os til noget større end os selv, og dette større kan ses som forbindelsen til andre mennesker, til Gud og vores fælles historie.

Det, at vi er forbundet, gør vores kollektiv stærkere end summen af individer, og det er grunden til, at jeg ikke har valgt ”forbundet”. Jeg vil gerne understrege, at det handler om os alle sammen mere end den enkelte.

”Forbundne” minder os samtidig om, at vi er forbundet over tid. Ikke bare til nutiden, men også til fortiden. Til historien og traditionerne, sådan som det blandt andet kommer til udtryk i kunst og kultur.

Vi deler jo denne fælles historie, og vi næres af en kulturarv, som gennem generationer har formet os som befolkning.

Derfor skal ”forbundne” i mit kongeord forstås som: ”forbundne med hinanden”, ”forbundne med Gud” og ”forbundne med historien”.

Vi har behov for at høre til og være knyttet til andre. Ingen mennesker kan gennem et helt liv eksistere isoleret. Jeg selv er knyttet til min hustru, mine børn, min familie og venner, jeg holder af.

Bare for at sige, at vi bør starte i det nære fællesskab. Det er den første ring i vandet, som så breder sig ud til andre mennesker, derefter til nye ringe og flere mennesker. På den måde bliver vi hele tiden inspireret. Ved at mødes, lytte, tale og tage andres synspunkter ind.

Dialog er fordrende og givende og styrker vores forbundethed, og den medvirker til, at vi stoler på og regner med hinanden.

At udveksle synspunkter øger forståelsen for andre og for andet end én selv. Og så kan samtaler i mange tilfælde give et eksistentielt skub til de af os, der har brug for det.

Det er min opfattelse, at folk, der giver sig tid til at snakke med ensomme mennesker i alle aldre, hurtigt er med til at styrke livsmodet og forlænge disses liv.

Dialog virker i mange forskellige sammenhænge, for i enhver god samtale ligger der en livsbekræftende følelse af, at ”Vi er forbundne”.

Dialog hviler på empati og nysgerrighed. For mit eget vedkommende har min interesse for det menneskelige betydet, at jeg kan sætte mig ind i andres liv, deres virke og ståsteder.

Jeg har altid haft lyst til at møde mennesker forudsætningsløst og titelløst. Skrælle alle de ydre former og regler af, der gælder i bestemte sammenhænge, så kun det, der binder os sammen som mennesker, står tilbage.

Man kunne også sige, at jeg i det meste af mit liv har villet prøve mig selv af som et menneske uden særlige privilegier og så vidt muligt har villet møde mine medmennesker i naturlig øjenhøjde.

Der står i Grundloven, at Danmarks konge skal høre til den evangelisk-lutherske kirke og være dens overhoved. Det betyder, at regenten i modsætning til landets øvrige borgere ikke har religionsfrihed.

Nogen vil måske undre sig over, at jeg ikke nævner Gud eksplicit i mit kongeord, men for mig indgår Gud i forestillingen om at være ”forbundne”.

Tro kan have mange former. Nogle mennesker dyrker deres tro i kirken hver søndag, andre bærer troen med sig på anden vis. Troens styrke ligger ikke i, om Gud er nævnt i et kongeord, men i at vi som mennesker, som folk, føler os forbundne til hinanden gennem vores kristne tro.

I dag fylder tro meget mere i mit liv end tidligere. Jeg holder af at komme i kirken, ikke mindst til livets store begivenheder – dåb, konfirmation, bryllup og begravelse. Og i 2023 har to meget forskellige kirkebesøg gjort stort indtryk på mig.

En dag i foråret var jeg til bispevielse i Odense Domkirke. Solen skinnede, og alle i kirken var glade, selvfølgelig, for det var en festdag, en bisp blev indviet og velsignet og stod oppe ved alteret alene.

Det var ceremonielt smukt, et betagende skue. Bisper fra Danmark, Færøerne og Grønland var mødt op i deres flotte, farvestrålende kåber for at bakke op om en kollega.

For mig var det også en dag, som bekræftede vores ståsted som nation. Jeg havde en oplevelse af at stå på vores samfunds fundament og samtidig være forbundet med noget større.

Det var samme følelse, jeg fik nogle måneder senere, da jeg sammen med min hustru var i Sønderjylland for at deltage i 250 års-fejringen af Christiansfeld, der er en såkaldt menighedsby, grundlagt af Brødremenigheden på kongeligt dekret af Christian 7. – eller var det Struensee, der hviskede det i øret på kongen?

Christiansfeld er et imponerende gennemtænkt bysamfund, skabt af en luthersk-evangelisk frimenighed med tro på, at alle mennesker er vigtige og har en plads og et ansvar for hinanden.

Byens kirke er anderledes indrettet end andre danske kirker. Bænkene er opstillet på langs af rummet – lidt ligesom i Christians Kirke i København, og præsten står

ikke på en prædikestol, men bag et bord midt på langsiden, i øjenhøjde med menigheden.

Vi gik også en tur på kirkegården i Christiansfeld, hvor alle gravene er ens. På stenene står der ingen titler, kun navn og data om fødsel og død, hvilket skal symbolisere, at alle er lige for Gud og de døde lige så gyldige medlemmer af menigheden som de levende.

Som sagt, tro har flere former, også den kristne tro, som er det, vi bygger vores gøren og laden på i det her land. Det er sådan, vi er, og det er troen, som har gjort, at vi gennem et par århundreder har udviklet det samfund, vi har nu.

Det er kristne kerneværdier som tilgivelse, barmhjerlighed og næstekærlighed, der har gjort vores samfund så frit og tolerant og betyder, at vi må så meget, som vi må, og gør så meget, som vi gør.

Oplevelsen af at være både fri og forbundet havde jeg i Odense Domkirke og i Brødremenighedens Kirke i Christiansfeld. Det var to forskellige, livsbekræftende oplevelser inden for folkekirkens rammer.

Vi har altid bedt aftenbøn sammen med vores børn, og de yngste to vil fortsat gerne have, at man beder Fader-vor sammen med dem, lige inden vi slukker lyset.

De tænker ikke så meget over, hvad der ligger i ”Fader-vor, du som er i himlene” og hvad, der findes eller ikke findes deroppe i det blå og over det blå, som vi ser på, når solen skinner.

For min hustru og mig – og for mange andre danske forældre, vil jeg tro – er aftenbønnen et lille, men levende udtryk for vores tro, som vi ikke vil undvære. Og når vi alle seks er i kirke, sidder børnene altid og mumler med på Fadervor.

Da jeg selv var på deres alder, skulle jeg i hvert fald ikke udtale bønner, og det var ikke kun, fordi jeg tænkte på alt muligt andet end Gud oppe i himlen. Det var snarere et resultat af, at min bror og jeg i perioder blev overstimuleret af kirkegang. Vores kære mor mente det jo ikke ondt på nogen måde, men at hive ens iltre drengebørn med i kirke søndag efter søndag var måske ikke den allerbedste løsning.

Og så var der jo alligevel noget, ja faktisk en hel del, der hængte ved. Gennem årene har det været interessant at

konstatere, hvor meget jeg husker af forskellige salmer og genkender ritualerne i de kirkelige handlinger. Så jeg kan nogle gange føle mig i min mors sted, når jeg er i kirke med mine børn og ud af øjenkrogen ser, at de tænker, ligesom jeg selv gjorde i deres alder. Så griner jeg lidt af dem og siger, ”Overlev det!”

Med hensyn til salmerne, så fattede man jo ingenting som dreng, men som voksen oplever jeg, at mange salmetekster ligesom kirken er et rum til fordybelse. Ofte siger de noget, man aldrig selv kunne have sagt, eller for den sags skyld tænkt.

Kingo, Brorson, Grundtvig og B.S. Ingemann – vores fire store salmedigtere – var genier med ord og hver på deres måde raffinerede i brugen af datidens sprog.

Imponerende nok kan mange af deres salmer sagtens synges i dag, uden at man behøver omskrive teksten eller modernisere melodien.

En af mine favoritsalmer er Grundtvigs ”Alle mine kilder skal være hos dig!”. Den handler om Jesu fødsel og dåb, og gentagne gange henvender Gud sig til os, menigheden, med ordene ”Alle mine kilder skal være

hos dig”, som bliver et slags refræn, understøttet af den enkle, lette og meget sangbare melodi.

En anden af mine favoritter er Brorsons ”Den yndigste rose er funden”, som vi synger hvert år til jul. Melodien er sørgmodig, men sangen udtrykker også et håb. Op af jordens goldhed, mellem tidsler og torne, vokser den der smukke, velduftende rose frem, på trods af modstand.

At blomsten er et symbol på Jesus, er man ikke i tvivl om, og Brorson fortæller os, at man med tilstrækkelig ydmyghed kan finde vej til Herren.

For mig handler salmen mest om den kærlighed, der aldrig kan slås helt ned og på trods af mange forhindringer overvinder det meste, fordi den er transcendent – uovervindelig og uendelig.

Som i mange andre salmer er sproget i ”Den yndigste rose” ikke helt som nutidens sprog, mildt sagt, men der er en herlighedsværdi i at sidde på sin plads i kirken og kunne analysere teksten, afslappet og positivt.

Måske også tænke lidt over den dømmende tone i salmen, hvor der peges fingre ad mennesket. I en passage kalder Brorson os – de evigt syndige – for ”forhærdede

tidsgemytter” og taler om vores ”stoltheds fordærvede tanke”. Uha, skam over os!

Dengang Brorson skrev salmen, skulle man bukke hovedet, sige undskyld og huske på, at Guds vrede rammer, når man mindst venter og tror det.

En Kingo-salme, der betyder noget helt særligt for mig, er ”Sorrig og glæde de vandre til hobe”. Den brugte Erik Norman Svendsen, der viede Mary og mig i 2004, som indgangsord i sin tale til os.

Ægteskabet er en vandring hånd i hånd det meste af tiden, sagde han, og forvent ikke, at det er, som vi ser på film og i realityprogrammer om bryllup ved første blik. Der vil være perioder med sorger, men også megen glæde, for medgang og modgang, lykke og ulykke kommer i hver deres portioner. Og sådan må livet leves.

Der sker noget magisk og uforklarligt, når man træder ind i et kirkerum, hvad enten det er en moderne kirke, landsbykirke, domkirke eller frimenighedskirke som den i Christiansfeld. Sådan har jeg det i hvert fald.

Der falder meditativ ro over én, og man får hurtigt den der følelse af at være forbundet med noget større.

Jeg har ofte været bevæget ved en kirkelig begivenhed og har aldrig gjort noget særligt for at skjule det. Det er kun godt, tror jeg, at man *kan* bevæges. I så henseende har vores bryllup, børnenes dåb og min fars begravelse sat dybe spor i mig.

I hverdagen går jeg ikke rundt og forholder mig til den kristne tro hele tiden. Jeg synes, det gælder om, at vi hver på vores måde finder en god, sund balance i forhold til troen og kirken i Danmark.

Når jeg ser tilbage på mit liv, har der været en klar udvikling fra, at jeg i drengeårene sad som den urokelige klippe på kirkebænken, fast besluttet på ikke at tænke på Gud, når der blev bedt til ham, til jeg som voksen forstod at give slip og nyde stunderne i kirken.

For mig handler det om at vise tillid til den tro, som virker for os her til lands, og så ved jeg godt, at der er nogen, der vil sige, ”Jamen, det virker altså ikke for mig” og ”Jeg gider ikke være i det her, jeg melder mig ud af folkekirken”.

På en måde er jeg kommet tilbage i kirken med ro og med lyst. Mere end nogensinde har jeg det godt med det, folkekirken står for.

Den kulturarv, som udspringer af den evangelisk-lutherske kirke, skal vi værne om og se som noget positivt og definerende for vores land. Vores tro er en vigtig del af, hvem vi er.

Kristendommen hænger uløseligt sammen med vores historie, og den har haft en særlig evne til at følge med tiden og forny sig. Man kan også sige det på den måde, at vores tro binder fortid og nutid sammen ved at være i bevægelse. Ligesom historien.

Monarkiet er rodfæstet i og forbundet med den danske historie, kunst og kultur. Gennem tusinde år er der opbygget traditioner og skabt fortællinger, som har været med til at binde danskerne sammen.

Det er trygt, at vi som folk kan dele noget varigt, og det er en essentiel del af Kongehuset, som vi gerne vil bevare og præge.

Mary og jeg ser det som en vigtig opgave at videreføre den fælles historie og det fælles kulturelle arvegods, vel vidende at vores afsæt også er med til at give retning for vores bevægelse videre.

Et eksempel på noget væsentligt i vores kulturarv, som også i dag knytter mennesker og generationer sammen, er den danske sangskat.

Selv om jeg altid godt har kunnet lide rytmisk musik af vidt forskellig slags, kan jeg begejstres over melodier og tekster i Højskolesangbogen som ”Se dig ud en sommerdag”, ”Det er i dag et vejr”, ”Storken sidder på bondens tag”, ”Stille hjerte, sol går ned”, ”Du som har tændt millioner af stjerner” og ”Danmark, nu blunder den lyse nat”.

Nogle af sangene husker jeg fra Krebs’ Skole, hvor vi havde en herlig musiklærer, Hr. Rødgaard, som i sin fritid var leder af Det Danske Drengekor. Når han satte sig bag klaveret og gav sig til at spille og fortælle, tog han os med på rejser gennem landet og historien, mens vi sang.

Jeg kan bestemt ikke prale af at kunne sangene udenad i dag, men når jeg hører en melodistump eller verselinje, kommer resten til mig.

For eksempel ”På Sjølund’s fagre sletter”, som fortsætter med ”... ved Østersøens bred, hvor skoven kranse fletter om engens blomsterbed”. En herlig sang, der handler om levemanden Kong Valdemar, som var mere optaget af jagtlivets spænding og glæder end af at leve et fromt liv. Derfor bestemte Gud, at lyden af kongens galoperende heste, jagthorn og gøende hunde i al evighed skulle give genlyd i skovene til andres skræk og advarsel.

Danske sangtraditioner må man gerne introduceres til tidligt i livet. Sang kan jo noget særligt. Det at synge er en tilstand, der kan bringe folk sammen i større eller mindre fællesskaber, skabe samhørighed, hvilket man tydeligt så, da covid-19-pandemien lukkede verden ned, og fællessangen i Danmark genopstod, blandt andet via tv.

Det var for en stund med til at styrke det nationale bånd på tværs af landsdele og generationer. Lidt ligesom under 2. verdenskrig, da danskerne mødtes til ”alsang”.

Fællessang, hvad enten det nu er i kirkens rum eller ved private, festlige lejligheder, fylder mere i mit liv i dag. Ikke mindst fordi min hustru også holder af at synge.

Vores familie har en fin tradition i påsken, hvor vi sammen med børnene mødes med gode venner til påskefrokost, og her synger vi en håndfuld danske sange plus et par snapseviser.

Sangteksterne har vi forinden samlet i et lille klippe-klistre-hæfte, der omdeles ved påskebordet, og alle – også næste generation – synger med. Noget, man jo selv i teenagealderen syntens var helt forfærdelig plat. At sidde der og bræge sammen med de gamle, argh!

Men vores børn og deres venner og veninder er ikke totalt afvisende. De kan se – og høre, ikke mindst – at vi andre synger igennem og tilmed ser glade ud. Og så tænker de, ”Nå ja, så kan jeg vel også godt synge med”.

Forhåbentlig kan det være, at de selv en dag, når de bliver voksne, beslutter sig for at synge nogle af de gamle sange til en påskefrokost sammen med deres børn.

Det er bare for at sige, at det er vigtigt med sang, ikke mindst i et historisk perspektiv. Måske er det en nedartet ting i mennesket, der handler om at ville fortælle historier til hinanden og på den måde være forbundet.

Jeg kommer til at tænke på ”Den Syngende Revolution” i de baltiske lande i slutningen af 1980’erne, hvor befolkningen gjorde modstand mod den sovjetiske overmagt ved at synge sammen i store demonstrationsoptog på deres egne sprog, selv om det var forbudt at forsamles og tale andet end russisk.

Med sang og smil forsøgte Estland, Letland og Litauen at sætte sig op imod de sovjetiske restriktioner, og ved én lejlighed dannede de en menneskekæde, der strakte sig fra Tallinn til Vilnius, godt og vel 500 kilometer, hvor folk bare stod og sang. En fantastisk manifestation.

Der var engang for længe siden, at kongeriget Danmark fyldte noget på et landkort. Men tabte krige kostede os

dyrt. Som H.C. Andersen udtrykker det i sin danmarkssang: ”Engang du herre var i hele Norden, bød over England – nu du kaldes svag”.

Sangen blev til i en tid, hvor vi havde tabt al storhed, og det var måske derfor, H.C. Andersen tilføjede et par ord om vores nationalkarakter, som også gør sig gældende i dag: ”Et lille land, og dog så vidt om jorden end høres danskens sang og mejselslag.” Vel er vi et lille folk, men vi har altid formået at sætte aftryk ude i verden.

I H.C. Andersens ord ligger der også en udlængsel, som er meget dansk. En trang til at drage afsted, lægge gadekæret bag sig, for at bedrive noget stort ude i verden. Det er karakteristisk for os som folk, synes jeg.

Når vi er i udlandet, og jeg skal holde tale, fortæller jeg tit, at vi danskere startede med at være vikinger og i begyndelsen nøjedes med at ro lidt rundt i nærområdet.

Men med tiden nåede vikingerne langt ud i verden og satte også deres aftryk på en god måde, selvom de gennem historien mere er blevet portrætteret som iltre, rødhårede slagsbrødre, der drog afsted i deres langskibe for at hærge fremmede kyster.

Vikingerne gjorde meget andet, har det vist sig. På land var de bønder, og til søs etablerede de handelsforbindelser og bragte hidtil ukendte varer hjem fra så fjerne steder som de arabiske og byzantinske riger.

Sådan blev vi en handels- og søfartsnation. På grund af dygtige, frygtløse sømænd i vikingetiden, der nåede så langt ud i verden som til Grønland, Sortehavet og det amerikanske kontinent. Tænk at krydse Atlanterhavet og ude på åbent hav ikke have andet end sol, stjerner, strømmene og vinden at tage pejling af – vildt!

Hvis man læser nogle af de grundigt researchede historiebøger omkring søfart og den danske handelsflådes og marines aktiviteter på de syv have, er det imponerende, hvad vi som nation har drevet det til.

Christian 4. oprettede det islandske, det grønlandske og Det Ostindiske Handelskompagni og sendte også flere arktiske ekspeditioner afsted. Ikke mindst den berømte Jens Munk-ekspedition i 1619, der skulle lede efter en søvej til Indien og Kina nord om Canada.

Det var noget, som også tidligere danske konger, blandt andre Christian 2., havde drømt om. I renæssancen blev det nærmest et europæisk kapløb at sikre sig nye territorier, sjældne og kostbare råstoffer og finde direkte handelsruter til det fjerne Østen.

Dybt imponerende og halsbrækkende var disse tidlige danske ekspeditioner ud på kloden. De må have kostet en formue og var altid med besætningens liv som indsats.

Set med vor tids øjne ligner det mere galskab end videnskabeligt vovemod, men man vidste jo ikke bedre dengang, og der kan nævnes mange navne blandt datidens opdagelsesrejsende og videnskabsmænd, der måtte lade livet.

Med to af Christian 4.'s skibe satte Jens Munk kursen mod Hudsonstrædet, på jagt efter Nordvestpassagen og den mulige søvej til Kina. Det endte katastrofalt, da skibene måtte overvintre i Hudsonbugten, og hovedparten af begge skibes besætninger døde af skørbug. Jens Munk overlevede og vendte hjem til København i det ene skib sammen med de to eneste overlevende sømænd.

I det følgende århundrede drog dansk-tyskeren Carsten Niebuhr afsted på en stort anlagt videnskabelig

ekspedition til Arabien, bekostet af Frederik 5. Målet var at studere de mellemøstlige landes geografi, oldtid og naturhistorie.

Ligesom Jens Munk vendte også Niebuhr tilbage mere død end levende efter fem år i ”Det lykkelige Arabien”, som han kaldte det. Ene mand ud af en ekspedition, der oprindeligt talte seks deltagere, men hvor de fem døde af malaria.

Både Munk og Niebuhr var drevet af lyst efter at se og vide mere, og sådan som jeg ser det, er nysgerrigheden også en del af vores nationale DNA. Den der ustoppelige trang til hele tiden at søge det, der er rundt om næste næs eller bag sprækken længere inde i den underjordiske hule.

Her tænker jeg på zoologen P.W. Lund, der i 40-50 år levede og forskede i fugtige kalkgrotter dybt inde i Brasiliens jungle. Gennem årene brevvekslede han med venner, kolleger og familien hjemme i Danmark, blandt dem Søren Kierkegaard, som efter sigende fattede interesse for naturvidenskab gennem P.W. Lund.

Jeg har selv engang på en rejse til Sydamerika besøgt ”knokkelhulerne” i Lagoa Santa, hvor den

sygdomsplagede Lund fandt spor af menneskeskeletter og knogler af fortidsdyr, der beviste, at fortidsmennesker har levet side om side med mammutter og sabeltigre.

Og videre frem kan man trække lange, stolte spor gennem dansk søfarts- og ekspeditionshistorie: Knud Rasmussens Thulerejser, Marie Hammer og mange andre kvindelige forskere og eventyrere i det tyvende århundrede, frem til Galathea 3-ekspeditionen i 2006-2007, som jeg selv besøgte flere gange, og vor tids danske rumrejsende, Andreas Mogensen, langt ude i verdensrummet.

Også i kunst og håndværk har vi danskere søgt grænseområderne og er fortsat ind i det ukendte og ubeskrevne. I møbelkunst og filmkunst, arkitektur, design, dans, musik, mode og litteratur har vi fra tid til anden vakt stor international opmærksomhed. Og de seneste årtier er vi blevet vidt berømmet for vores gastronomiske evner og innovative ideer i det nordiske køkken.

Hvem kunne for 25-30 år siden have spået, at Danmark ville blive et af de lande i verden, som i forhold til indbyggertal har flest Michelin-stjerner? Eller at København

en dag ville rumme så mange forskellige, fremragende spisesteder?

For ikke så længe siden var det at være kok noget med at svede tran i et baglokale, det meste af tiden være bagud og lave mad, som var sådan lidt *okay, well done*, men ikke i nærheden af finere madlavning.

Det franske køkken var i mange år det, man skelede til herhjemme, når man begyndte at lave mere avancerede retter, så fransk madlavning har sammen med det traditionelle kokkehåndværk været fundamentet for moderne, nutidig gastronomi i Danmark.

Jeg kommer til at tænke på min kære far, der jo var en madelsker og kunne den kunst at kokkerere. Han kom hertil i 1960'erne, da spaghetti med kødsovs var det mest eksotiske, vi kunne tænke os ved siden af frikadeller og dyrlægens natmad.

Min far elskede sit hjemlands oste og var i alle årene i Danmark tvunget til at sige "Uhm, danske oste!" Han lod jo, som om de smagte himmelsk, når han var med i et eller andet eksportfremstød i udlandet, selv om han tænkte, "Vor herre bevares, det her har aldrig været længere væk fra en ost!"

I andre kunsthåndværk og kunstarter som design, arkitektur og bygningskunst har vi gennem tiden haft mange store navne, der har skabt noget unikt.

”Oh, it’s Danish, whauw!” eller ”Gud, jeg vidste slet ikke, det her var dansk design!” er nogle af de bemærkninger, som gør mig glad og stolt, når vi som kronprinspar har rejst rundt ude i verden og mærket en glødende interesse for alt det, vi står for og skaber i kunstens verden.

Kunst er jo en underlig amorf ting at gribe fat om og beskrive i få sætninger, men ligesom man kan være tæt forbundet til et andet menneske, og forbundne i troen eller den fælles historie, kan man også føle sig forbundet til kunst.

Det er dens væsen at bevæge, inspirere, perspektivere, pirre vores fantasi og nære vores nysgerrighed. Kunst er i den forstand frigjort, flydende og betingelsesløs.

Jeg omgiver mig selv med kunst, især billedkunst og musik, og det gør jeg for at blive udfordret og få muligheden for at stille spørgsmål til mig selv, reflektere over tilværelsen og finde ro og nydelse.

Kunst skal jo ikke kun behage, den må gerne kradse og irritere. På den måde kan et kunstværk være rammen om en fordomsfri samtale med afsæt i vores oplevelse af værket. Binde os sammen og skabe fællesskaber, hvad enten vi samles om en gastronomisk oplevelse, mødes i en bogklub, går på udstilling eller til koncert, i biografen eller teatret.

Det har været en særlig glæde for Mary og mig, at vi i to årtier har kunnet samle mange danskere omkring uddeelingen af Kronprinsparrets Priser og kaste lys på den stjerne- og talentmasse, vi har herhjemme, og som på mangfoldige måder afspejler vores nationale identitet.

*”I mange vestlige samfund er det
vigtigste spørgsmål, ”Hvad kan
I gøre for mig?”. Alt for sjældent
er det den anden vej rundt,
”Hvad kan jeg gøre for jer?”*

FORPLIGTET

Den midterste del af mit kongeord, ”Forpligtet”, kan ses som en naturlig forlængelse af vores forbundethed og handler om vores indbyrdes ansvar. Vi er ikke hver vores ø. Vi har et moralsk og menneskeligt ansvar for hinanden.

I Danmark er vi gode til at dyrke det fælles bedste frem for udelukkende at have øje for egen vinding. Det skal vi holde fast i, for det kommer i sidste ende os alle til gavn. Vi har en høj grad af tillid til hinanden, og det forpligter at leve op til den tillid.

Tillid giver også plads og ret til det, der adskiller os. For vi *er* forskellige og lever vidt forskellige liv både i Danmark og inden for rigsfællesskabet. Alle de forskelle skal der være plads til, men vores forpligtelse over for hinanden gælder uanset hvad.

”Forpligtet” går også på den opgave, jeg er forpligtet på, har nærmet mig hele mit liv og nu tager på mig med ydmyghed og respekt.

Det forpligter at være monark, og noget af det vigtigste i mit virke er hensyntagen og kærlighed til mine medmennesker. Jeg er konge for alle, der bor i Danmark og Grønland og på Færøerne, og – kan man tilføje – folk, der

føler sig danske i sinnet, om det så er i Canada, Costa Rica, Australien eller Sydslesvig.

Derfor skal ”forpligtet” i mit kongeord forstås som: ”forpligtet over for hinanden”, ”forpligtet på tværs af forskelle” og ”forpligtet på min opgave”.

Vi danskere er rundet af kristne værdier som troen, håbet og kærligheden, herunder næstekærlighedsbudskabet, der handler om at møde andre mennesker med venlighed og respekt og tage ansvar for andres velfærd.

Det er et smukt og omfattende ord, næstekærlighed. Det indebærer, at man skal elske sin næste som sig selv – også det menneske, man af forskellige grunde ikke bryder sig om, og om nødvendigt sin fjende.

Vi har en pligt til at udøve næstekærlighed og kan ikke bare vælge den til og fra. Vel kan man vise pludselig og spontan omsorg for sin nabo eller kollega og give en pengeseddel til Røde Kors eller Red Barnet, når en indsamler banker på døren. Men næstekærlighed er også at føle sig ansvarlig for sine medmenneskers trivsel og velfærd på den lange bane.

Det handler om at have blik for og kere sig om andre mennesker, og derfor er næstekærlighed og medmenneskelighed et gennemgående træk i kongeordets tre udsagn – ”Forbundne, forpligtet, for Kongeriget Danmark”.

Næstekærlighed og medmenneskelighed er to sider af samme moralske påbud, som jeg ser det, og det er både udfordrende og krævende, fordi det gælder hver eneste dag og hvert eneste menneske, vi møder.

Netop det kan være svært at holde sig for øje, når man er ung og skal finde sin vej og finde ud af sig selv, men med alderen bliver man mere og mere opmærksom på at søge ud over sig selv. Det har jeg selv erfaret.

Min næstekærlighed modnedes betydeligt, da Mary og jeg mødtes, etablerede os og fik børn. Omsorg for og opmærksomhed på mine medmennesker var ikke fremmed for mig inden, men det at blive gift og få fire børn betød, at alle de umiddelbare behov, drømme og ønsker, som typisk tager afsæt i én selv, blev skubbet i baggrunden.

Det var lykkeligt for mig, selv om det betød en stejl læringskurve og masser af nye forpligtelser i dagligdagen.

Når man bliver forældre, har man et kæmpe ansvar for de små væsner, der ligger og spræller under ens hænder, mens man kæmper med knapperne i sparkedragten.

Pludselig er man forpligtet på den nye menneskesjæl, man har været med til at føre frem i lyset, og man fyldes af noget, som er mange gange større end én selv. Det er i bund og grund det, kærligheden og livet handler om.

At være forpligtet betyder, at man tager et ansvar for noget eller for nogen. Det er, hvad Kongehuset vil blive ved med at arbejde for i fremtiden. Skærpe blikket for vores pligt til at hjælpe de mennesker, som har behov for hjælp.

Mary og jeg har i en årrække været bevidste om at gøre en indsats for de udsatte, sårbare og marginaliserede i vores samfund, blandt andet gennem Mary Fonden og de årlige uddelinger af Kronprinsparrets Sociale Pris.

Også fremover vil vi være en synlig, aktiv del af et ansvarsfuldt og medmenneskeligt samfund. Vi vil favne alle, men have et særligt øje for dem, der har ekstra behov.

Vi må i den forbindelse ikke glemme at hylde middelvejen og det normale. Vi skal til stadighed have øje for og takke de mange danskere, der loyalt og uden at gøre væsen af sig hver eneste dag gør deres pligt og bidrager til samfundet.

Jeg kalder dem ”hverdagens helte”, for deres pligtfølelse og loyalitet er med til at kitte Danmark sammen. Det er gode, solide mennesker, der ikke drives af hurtig berømmelse eller hurtige løsninger, men af at værne om det liv og det fællesskab, som Danmark kan tilbyde.

Hverdagens helte udstråler traditionelle dyder som arbejdsomhed, engagement og ansvarlighed. Det er egenskaber, som er en forudsætning for vores samfundsmodel og udgør en væsentlig del af dens fremtidssikring.

Forpligtelse er et begreb, som er under pres, måske også lidt glemt? Vi lever i en tidsalder, hvor det er meget mig, mig, mig og ego mig her og ego mig der. Man skal jo helst nå at realisere sig selv i alle mulige retninger, inden man bliver 40, og i mange vestlige samfund er det vigtigste spørgsmål, ”Hvad kan I gøre for mig?”.

Alt for sjældent er det den anden vej rundt, ”Hvad kan jeg gøre for jer?”

Jeg kommer til at tænke på de berømte John F. Kennedy-ord: ”Spørg ikke, hvad dit land kan gøre for dig – spørg, hvad du kan gøre for dit land.” Dybest set udtrykker det, at vi alle sammen hver især er forpligtet over for vores næste.

Mennesker har brug for mennesker, og jeg vil gerne opfordre til, at man giver sig selv mulighed for at forpligte sig på en eller anden måde.

Måske tager man kontakt til en forening eller institution, vælger at engagere sig i frivilligt arbejde eller tilbyder sin hjælp i rådgivende organisationer som Børns Vilkår og BørneTelefonen, der er et tilbud til danske børn, der har det svært. Eller man bliver tilknyttet et værested, hvor frivillige sørger for, at unge er med i et fællesskab og får hjælp til at komme ud af deres ensomhed.

Det er i små og større fællesskaber, vi flytter hinanden og ofte påtager os nye udfordringer, og det, der binder os danskere sammen, er ganske ofte vores mod på forpligtelse. Det, vi vælger at gøre i fællesskab, både lokalt og som folk.

Ikke kun af nød, men også af lyst, søger vi som individer fællesskabet for at kunne finde svar på de udfordringer, vi står overfor. Det vil Kongehuset også i fremtiden støtte helhjertet op om.

*”En del af mig vil altid være forbundet
med Grønland og Færøerne.”*

FOR
KONGERIGET
DANMARK

Den tredje og sidste del af mit kongeord, ”For Kongeriget Danmark”, er knyttet til både ”forbundne” og ”forpligtet”, idet kongerigets styrke hviler på vores fælles forbundethed og vores individuelle forpligtelse.

”For Kongeriget Danmark” har også den selvstændige betydning, at min gerning som regent skal tage udgangspunkt i, at Kongeriget er i fokus. Uanset om mine gerninger har til formål at samle Danmark, samle landene i rigsfællesskabet eller repræsentere kongeriget i udlandet.

Mine handlinger som regent skal altid have hele Kongeriget Danmark for øje. De tre rigsdele – Danmark i det nordlige Europa, Færøerne i Nordatlanten og Grønland i Arktis – er meget forskellige, enestående hver på deres måde, men det er også tre lande, som har brug for hinanden.

Rigsfællesskabet er en del af vores fælles identitet, historie og kulturarv, og jeg er stolt og beæret over, at mange siger, at den danske kongefamilie i flere slægtled har haft positiv indflydelse på forholdet mellem Danmark på den ene side og Færøerne og Grønland på den anden.

Som jeg ser det, er vi tæt forbundne i rigsfællesskabet, og vores relationer bygger både på gensidig respekt for det, vi har tilfælles, og på det, som vi hver især repræsenterer.

Jeg føler selv et stærkt bånd, ja et slægtskab til Grønland og Færøerne, og har altid mødt en særlig, umiddelbar varme og hjertelighed i mine talrige møder med det grønlandske og færøske folk, lige fra fangere og fiskere til kunstnere og sportsfolk.

Min erfaring er, at vi har brug for hinanden. Vores liv kan være meget forskellige, men deri ligger der en læring og en udvidelse af vores umiddelbare horisont.

Naturen er hersker på Færøerne og i Grønland. Kommer man fra en vestlig civilisation og tror, man ved og kan forklare alt, så bliver man klogere. I Nordatlanten og Arktis møder man hurtigt sin overmand i skikkelse af naturen.

Grønlændere og færinger har gang på gang vist mig, hvordan vi som mennesker er i stand til at tilpasse os naturen. De lever i den, tæmmer den ikke, men indordner og tilpasser sig dens luner og tager imod de gaver, den giver. Og har dagligt øje for, hvordan naturen kan bevares.

De hylder livet, når det lykkes, måske fordi de ikke tager det for givet, hædrer lokale bedrifter og vokser som kollektiv, når det lykkes.

Den ydmyghed og den indbyrdes afhængighed i forhold til naturens almægtighed har jeg selv mærket på krop og sjæl i mødet med de barske og øde områder af vores kongerige. Der er et blodets bånd mellem os i rigsfællesskabet, og en del af mig vil altid være forbundet med Grønland og Færøerne.

Også Mary føler sig knyttet til det færøske og grønlandske folk. Kærligheden til havet og den smukke, barske natur deler vi begge med dem.

Som kongepar vil vi fortsat være bro og bindeled i rigsfællesskabet og så vidt muligt arbejde for, at båndene mellem Grønland, Færøerne og resten af det danske rige bliver endnu tættere. Vi må ikke glemme, at vi er forbundne i rigsfællesskabet. Det forpligter.

”Storsind handler også om at glæde sig på andres vegne og vokse med de mennesker, man er omgivet af. Vi må aldrig være bange for at hylde dem og det, der lykkes i Danmark.”

ET
KONGEHUS
OG ET
KONGEPAR

Lad mig gentage, at jeg er grundstolt af at være dansker og stolt af vores flag. Jeg synes jo, det er et fantastisk flag, enkelt og smukt med det hvide kors på den røde bund.

Skal man løbe fra sin stolthed? Spørg 30.000-40.000 dannebrogsklædte fodboldfans i Parken, når fodboldlandsholdet spiller, og ”Vi er røde, vi er hvide” lyder lige så ny og frisk som i 1986.

Også uden for sportens arenaer er der meget at være stolt af som dansker. Bare i min levetid har utroligt meget forandret sig i vores land. På vej ud af folkeskolen fik vi at vide, at der sikkert ikke ville være jobs til alle i fremtiden. Man talte om ”fattigfirserne”, og det var i det hele taget ”No Future”, som Sex Pistols sang.

Og her står vi så i dag, et af verdens rigeste lande, med højt velstandsniveau, ambitiøse klimamål og kolossalt gode eksporttal. Som lille nation når vi langt ud i verden, markerer os stærkt og har international gennemslagskraft. Ikke bare retorisk, men også i handling og materiel, sådan som vi har oplevet det i vores støtte til Ukraine.

Danmark er efterhånden kendt og respekteret i meget store dele af verden, fordi vi er gode til *walk the talk*, som man siger. Vi sætter handling bag ordene, for eksempel i FN's generalforsamling og flere af FN's organer og underorganer.

Her er vores engagement i vid udstrækning anerkendt, hvilket jeg selv har oplevet – og min hustru i særdeleshed – fordi vi holder ord og har en strategi og mission med det, vi siger.

Det har været sjovt og spændende for mig at være vidne til under mine rejser i udlandet de seneste 30 år, at der virkelig er sket noget med den store omverdens syn på Danmark.

Vores virkelyst, håndværkstraditioner, kunstneriske færdigheder og industrielle *knowhow* vækker beundring og interesse overalt. Lige fra film, arkitektur og dansk gastronomi til grøn energi er efterspørgslen stor ude i verden.

Gode og kreative hjerner er en del af det danske DNA, og dansk forskning, viden, kreativitet og innovation er i høj kurs. Ikke mindst fordi vi evner at finde løsninger i partnerskaber. Det er det, vi ser og hører, når vi

som kronprinspar har medvirket til at fremme dansk erhvervs- og kulturliv internationalt.

Hele den positive udvikling kan også ses og mærkes i vores hovedstad, der er stærkt profileret i udlandet. Københavns Havn er blevet forvandlet fra, som jeg husker det fra min barndom, en grå industrihavn med kraner og gaffeltrucks, der susede rundt tæt på Amalienborg, til en ”oplevelseshavn”, en by i byen, som mange danskere og udlændinge begejstres over. Der er en fantastisk ånd i vores hovedstad – og en glæde og ro. Her føler vi os sikre.

Blandt andet af de grunde vil jeg gerne appellere til, at noget af den nationale eufori og samhørighedsfølelse, vi hvert år oplever i forbindelse med danske sportstriumfer, tages med ud i hverdagens fællesskaber.

Her må man også gerne vise sin udelte glæde og begejstring og stolthed over det danske samfund, der er et ganske velsmurt maskineri, som støtter os og skaber rammer, der betyder, at vi kan ytre os frit og råbe på gadehjørnerne.

Der er lande, nogle tættere på os end andre, hvor man mere vedvarende, klart og stærkt tilkendegiver, ”Vi er stolte over det, vi er, og dem, vi er, og det står vi fast på *no matter what*.”

Det kan vi godt lære lidt af. Vi danskere må gerne mene, vi er noget. Vi må godt tro på os selv og syne af noget, for vi *kan* noget, og vi *er* noget.

Vi skal selvfølgelig undgå at drukne i selvtilfredshed, men må gerne være stolte af alt det, vi står for, og her taler jeg ikke kun om at vinde EM og VM i dit og dat. Jeg taler om personlige og organisatoriske succeser i videnskabens og kunstens verden, i dansk håndværk og erhvervslivet ikke mindst.

Jeg er overbevist om, at det kan være med til at skabe endnu flere succeser. Når vi hylder det, som lykkes, så skaber det handlekraft og tro på, at vi også kan lykkes i næste ombæring.

Storsind handler også om at glæde sig på andres vegne og vokse med de mennesker, man er omgivet af. Vi må aldrig være bange for at hylde dem og det, der lykkes i Danmark.

Når venner taler om, at de snart vil begynde at trappe ned i deres arbejdsliv, plejer jeg at sige, at Mary og jeg ser frem til at trappe op.

Vi kommer til at gøre det anderledes end min mor, både hvad angår Kongehusets organisation og administration, og hvordan vi som familie veksler mellem arbejde og fritid.

Det er vigtigt med *timeouts*, fordi vi sandsynligvis får endnu mere at lave. Mary og jeg har interesseområder, der i stigende grad vil kræve vores tilstedeværelse i vidt forskellige fora herhjemme og i udlandet.

Et eksempel er forebyggelsen og bekæmpelsen af klimaforandringer, som hele verden taler om, og som danskerne er meget optaget af at bidrage konstruktivt til. Opgaven er enorm, for vi skal ikke bare værne om naturens mangfoldighed, men også fremme bæredygtig udvikling, både lokalt og globalt.

Som kongepar er vi optaget af at kunne medvirke til at give jorden videre til den næste generation i god stand, hvilket forudsætter, at vi fremmer den grønne omstilling. Vi vil derfor i videst mulige omfang støtte op

om indsatser for naturbevarelse, biodiversitet og imødegåelse af klimaforandringer.

Også på det punkt er det vigtigt for Mary og mig at være tæt forbundne med danskere, færingere og grønlandere. At være synlige og til stede i hele Danmark og i rigsfællesskabet og være med til at understøtte den tillid til myndighederne, der er en bærende kraft i vores samfund.

Vi ønsker at være i dialog og kontakt med hele kongeriget, ikke mindst dem på kanten af fællesskabet, og vil bestræbe os på at bringe folk sammen, være opmærksomme og udvise interesse. Følge med i det, der optager befolkningen. Kongehuset skal være samlingspunkt, også i en fælles fremtid.

Vi har haft tid til at forberede os som kronprinspar, så skiftet fra én regent til en anden skulle gerne opleves som et ganske almindeligt sporskifte, uden at det ryster for meget i togvognen.

Selvfølgelig vil vi gribe mange ting anderledes an. Mary og jeg er børn af vores tid, og vi har taget nogle andre uddannelser end min mor – og min morfar for den sags skyld.

Vi har en del venner og bekendte, som til daglig lever af at administrere, lede og fordele efter moderne principper og diagrammer. ”Kasser og vandrør” plejer jeg at kalde den form for organisationsstruktur, der kan illustreres på et diagram. Det er der absolut ikke noget dårligt i, tværtimod.

Ledelse er en proces mellem mennesker med en fælles målsætning, og god ledelse er afgørende i en tid, hvor samfundsudfordringerne tager til både lokalt, nationalt og globalt. Ledelse kan selvfølgelig ikke løse alle problemer, men gøre en positiv forskel i mange sammenhænge.

Jeg er i den forbindelse stolt af at have lagt navn til Kronprins Frederiks Center for Offentlig Ledelse på Statskundskab på Aarhus Universitet, hvor jeg selv tog min uddannelse i 1990'erne. Centrets vision er at bidrage til en bedre offentlig sektor gennem forskningsbaseret viden om offentlig ledelse. Alt sammen til glæde og gavn for borgere og samfund.

Også i et kongehus handler ledelse om at sætte retning og skabe resultater sammen med andre. Det er noget, der interesserer både min hustru og mig i en sådan grad, at vi allerede som kronprinspar indførte moderne ledelsesprincipper i vores egen administration og daglige

gøren og laden. Som kongepar vil vi også være med i ”maskinrummet”. Det organisatoriske aspekt af monarkiet er væsentligt, og det vil vi gerne optimere.

Hverken Mary eller jeg er udøvende kunstnere, sådan som min mor og far var det i deres regeringstid, hvor de havde det som en fælles interesse og lidenskab, kan man vel godt sige.

Til gengæld får vi mulighed for at være os selv, når vi ved, vi allerede har lagt fundamentet til et Kongehus, der virker efter vores mønster, vores ideer og idegrundlag.

Det er ingen hemmelighed, at bevægelse og sport betyder meget for os. Ikke kun når vi sammen med børnene og tusindvis af danskere landet over løber Royal Run og slår et slag for folkesundheden, men også på et mere personligt plan i forhold til helbred, livsglæde og følelse af såvel frihed som samhørighed.

I en mere overført og abstrakt betydning kan man sige, at bevægelse, som jo er det modsatte af stilstand, indebærer nye muligheder for at udvikle sig, skabe forandring, tilpasse sig en ny kontekst og sætte sig nogle mål. Individuelt såvel som kollektivt. Noget, der alt sammen har stor betydning i en verden under forandring.

Det, der sker ude i verden, har betydning for Danmark og omvendt. Derfor skal vi hele tiden være i bevægelse. Det enkelte menneske såvel som folk. Vores evne til at gribe de muligheder, som vores omverden er medskaber af, er afgørende for Danmark

Ingen konge uden en dronning, og i alle tanker, ideer og visioner bag mit kongeord finder man også Dronning Mary.

Det kan hun takke sig selv for. Mary er skabt ind i den rolle, der til dels er bygget af hende selv, fordi hun er en kvinde af tiden. Hun er opmærksom på alle de forandringer, som verden står overfor, og hun er organiseret i sit tankesæt omkring, hvor og hvordan hun ønsker at være og bistå mig som dronning. Der har vi bygget et parallelt spor, hun og jeg.

Min mor viste sin svigerdatter den tillid at indsætte hende som rigsforstander, og dermed har hun kunnet føre den danske regering i min mors og mit fravær, og i øvrigt også i vores søns fravær.

Det var en flot gestus af min mor og en kæmpe anerkendelse af alt det, Mary betyder som menneske og som medlem af det danske kongehus. Det, at regentens ægtefælle kan være rigsforstander, er i nyere tid helt unikt og specielt i Danmark, idet vi har haft mere end 50 imponerende år med en kvindelig regent, som har kørt alene på sporet – sagt i al respekt for min far og det, han stod for.

Som tidligere nævnt var min far meget patriarkalsk anlagt, og det mønster forsøgte han at give videre til sine to sønner. Her har jeg dog lært meget af at have en hustru, som fra tid til anden minder mig om, at jeg selvfølgelig ikke altid har ret, og at mine ord ikke står til troende pr. automatik, bare fordi jeg er manden i huset.

Den modstand holder mig på tærne, og selv om jeg nogle gange godt kan tage mig selv i at tænke, ”Åh, skal vi virkelig bruge fem minutter mere på diskussion”, så accepterer jeg, at Mary gerne lige vil have vendt endnu et par sten, og så tager vi fem eller ti minutter mere.

Mary er min makker og *wingman*, for nu at bruge et pilotudtryk, og vi har en super dynamik. Det gavner os enormt, når vi forbereder alt fra kirkebesøg og prisuddelinger til nytårstaffel og statsbesøg.

Lad mig her til sidst gentage de væsentligste punkter i mit kongeord.

Jeg ønsker at markere, at vi som mennesker er *forbundne* – til hinanden, til vores kristne tro og til vores fælles historie. At vi er *forpligtet* gennem vores fællesskab til at tage vare på hinanden og understøtte hinandens forskelligheder til gavn for et rigt kollektiv.

Vi deler en fælles historie og næres af en kunst- og kulturarv, der har formet os som folk. Heri består også vores styrke. Vi står derfor på et solidt fundament, når vi sætter retning for fremtiden.

Både inden for Danmarks grænser og i rigsfællesskabet er vi *forbundne* og *forpligtet* på tværs af forskelle til aktivt at engagere os i styrkelsen af et bæredygtigt og ansvarligt fællesskab.

Der er sikkert mange danskere, der tænker, ”Hvordan mon ham Frederik klarer nytårstalerne? Kan han løfte arven fra sin mor?”

Det skal nok gå. Hun havde sin facon, jeg har min. Der er ingen regler for, hvad en nytårstale skal indeholde, og hvordan den skal fremføres. Ud over at den selvfølgelig skal indeholde nogle tanker om året, der gik – både for Danmark, rigsfællesskabet og kongehuset – og om året, der kommer.

Samtidig er talen et kort, koncentreret møde med hele nationen *live on stage* på årets sidste aften, og her skal regenten fremstå myndigt og værdigt.

Meget mere ved jeg ikke lige nu. Dog tør jeg godt love, at man vil høre mig udtale ordene ”Gud bevare Danmark!”

Det er et udsagn, som giver mig gåsehud hver eneste gang, jeg hører det. De tre ord afspejler fundamentet under det, vi er, og det, vores kultur og samfund hviler på.

Gud bevare Danmark!

JENS ANDERSEN (f. 1955) er ph.d. i nordisk litteratur og forfatter.

Han har skrevet anmelderroste biografier om og med Dronning Margrethe 2., ”M – 40 år på tronen”, og Kronprins Frederik (nu Kong Frederik 10.), ”Under bjælken”.

Også en række store forfattere og kulturpersonligheder – fra H.C. Andersen og Tove Ditlevsen til Astrid Lindgren og Kim Larsen er portrætteret i Jens Andersens bøger, og i 2021 fortalte han historien bag slægten Kirk Kristiansen, som står bag LEGO-eventyret.

Gennem årene har han modtaget Georg Brandes Prisen, Weekendavisens Litteraturpris, Søren Gyldendal Prisen, H.C. Andersen Legatet, Politikens Litteraturpris, Dansk Forfatterforenings Faglitterære Pris, Læsernes Bogpris og Blixenprisen.

KONGEORD

Frederik 10. fortæller til Jens Andersen

Af Jens Andersen

© Politikens Forlag

JP/Politikens Hus A/S 2024

1. udgave, 7. oplag

ISBN 978-87-400-9277-6

Printed by PNB Print in Latvia 2025

Omslagsfoto: Martin Mydtskov Rønne

Grafisk tilrettelægning: Kenneth Schultz

Forlagsredaktion: Kim Hundevadt og Ulla Mervild

Kilder til kongerække: kongehuset.dk og denstoredanske.lex.dk

Kopiering af denne bog må kun finde sted på institutioner og virksomheder, der har indgået aftale med Copy-Dan og kun inden for de i aftalen nævnte rammer.

POLITIKENS FORLAG

Rådhuspladsen 37

1785 København V

Tlf: 33 47 07 07

www.politikensforlag.dk

”FORBUNDNE, FORPLIGTET, FOR KONGERIGET DANMARK”

Sådan lyder Kong Frederik 10.’s kongeord, som rummer hans personlige visioner for kongegerningen.

I denne bog fortæller Frederik 10. med egne ord om sine tanker og overvejelser bag kongeordet. Om sit forhold til kongerækken, danmarkshistorien, kristendommen og rigsfællesskabet. Om familien, ægteskabet og rejsen gennem livet – fra ung, modstræbende kronprins til moden mand, familiefar og monark.

Jens Andersen, forfatter til Kronprins Frederik-biografien ”Under bjælken”, har lagt øre og pen til Kongens ord.

ISBN: 978-87-400-9277-6

9 788740 092776

POLITIKENSFORLAG.DK